

Nr 185

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående om- och tillbyggnad av kirurgiska kliniken vid serafimerlasarettet; given Stockholms slott den 4 november 1960.

Kungl. Maj:t vill härmed under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Rune B. Johansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett mellan kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m., å ena, och förhandlingsdelegerade för Stockholms stad, å andra sidan, träffat förslag till överenskommelse rörande fördelningen mellan staten och staden av kostnaderna för om- och tillbyggnad av kirurgiska kliniken vid serafimerlasarettet.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans
Kunglig Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i stats-
rådet å Stockholms slott den 4 november 1960.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LANGE,
LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJER-
STAM, NORDLANDER.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför
chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson.

Inledning

Genom beslut den 28 juli 1958 godkände Kungl. Maj:t avtal mellan sta-
ten och Stockholms stad rörande bl. a. fördelningen av kostnaderna för en
av särskilt tillkallade sakkunniga i betänkande den 20 december 1957 före-
slagen upprustning av serafimerlasarettet (se prop. nr 87/1958 sid. 24 ff.).
Enligt sagda avtal har staten åtagit sig att verkställa upprustning av lasa-
rettet i den omfattning, som föreslagits av de sakkunniga i nyssnämnda be-
tänkande. Staden skall bidra med 60 procent av de verkliga kostnaderna
för i upprustningsprogrammet ingående byggnads-, installations- och för-
bättringsarbeten. Kostnaderna för anskaffande av inventarier och annan
utrustning skall däremot helt bestridas av staten. Vid avtalets ingående
förutsattes, att samtliga av de sakkunniga föreslagna åtgärder och inven-
tarieanskaffningar skulle komma till stånd, såvida icke annat överens-
koms vid den fortsatta statliga och kommunala behandlingen av de sak-
kunnigas förslag.

I upprustningsförslaget ingick vissa om- och tillbyggnadsarbeten inom
lasarettets kirurgiska klinik, nämligen inrättande av förberedelserum för
operationsavdelning III, expedition för översköterska samt forskningsrum
för läkare i nuvarande föreläsningssal; inrättande av ny föreläsningssal i
en vårdsal samt av djuoperationsrum i laboratorielokalerna å operations-
avdelning III; iordningställande av nya läkarexpeditioner och kandidat-
rum m. m.; samt omändring av en vårdsal till postoperativ avdelning.

Byggnadsstyrelsen har sedermera verkställt överarbetning av de sakkun-
nigas förslag. Vid det samråd med tillförordnade chefen för kirurgiska kli-
niken, som därvid ägde rum, framförde denne starka betänkligheter mot
de föreslagna åtgärderna ur medicinsk synpunkt. Då klinikchefens kritik

av de sakkunnigas förslag syntes byggnadsstyrelsen mycket vägande, ansåg sig styrelsen böra upprätta ritningar för ett av klinikchefen framlagt alternativt förslag till upprustning av den kirurgiska kliniken. Enligt av byggnadsstyrelsen gjord kostnadsberäkning per den 1 juli 1959 skulle ett genomförande av de sakkunnigas förslag belöpa sig till 200 000 kronor, vartill skulle komma 60 000 kronor för utförande av vissa enligt styrelsens mening ofrånkomliga tilläggsarbeten, medan det av styrelsen framlagda alternativet skulle kosta 460 000 kronor.

Berörda byggnadsfråga anmäldes av mig för riksdagen i propositionen nr 71/1960. Jag underströk därvid till en början, att nuvarande lokalförhållanden vid kirurgiska kliniken var mycket otillfredsställande. Jag fann, att de sakkunnigas förslag i vissa avseenden innebar en förbättring men att många allvarliga olägenheter skulle kvarstå vid ett genomförande av detsamma. Byggnadsstyrelsens alternativ, som innebar ett sammanförande av operationsavdelningarna till en enhet samt tillskapandet av välbehövliga forskningsutrymmen och tillräckligt antal läkarexpeditioner ävensom dag- och omklädningsrum, toalettrum m. m. för sköterskepersonal och studerande, syntes mig i och för sig innebära en god lösning av förevarande lokalproblem. Skillnaden i kostnad mellan de båda förslagen var emellertid ägnad att inge betänkligheter. Under hand hade jag därför uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i samråd med sjukhusledningen undersöka möjligheterna till förenklingar eller eljest besparande omläggningar i det av styrelsen framlagda byggnadsprogrammet. Med anledning härav gjorda undersökningar utvisade, att det förelåg möjligheter att nedbringa totalkostnaderna för byggnadsföretaget med minst 60 000 kronor. Jag ansåg alltså byggnadsstyrelsens förslag i och för sig vara att föredraga. Merkostnaderna för ett genomförande av detta förslag, som innebar en programändring och således icke föll under de i avtalet mellan staten och staden angivna åtgärderna, syntes emellertid under alla förhållanden vara av den storleksordningen, att ett positivt ställningstagande från statsmakternas sida till förslaget måste föregås av förhandlingar mellan statens och stadens förhandlingsdelegerade. Med hänsyn till den trängande angelägenheten av att kirurgiska kliniken lokalförhållanden snarast möjligt förbättrades, förklarade jag mig därför ha för avsikt att — under förutsättning att riksdagen icke hade något att erinra däremot — föranstalta om upptagande av sådana förhandlingar.

Vad jag sålunda anfört lämnades av riksdagen utan erinran. Genom beslut den 3 juni 1960 uppdrog Kungl. Maj:t åt *kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m.* att utan dröjsmål upptaga förhandlingar med Stockholms stad angående fördelningen mellan staten och staden av kostnaderna för utförande av om- och tillbyggnad av lasarettets kirurgiska klinik i huvudsaklig överensstämmelse med det av byggnadsstyrelsen framlagda programförslaget.

Förhandlingskommissionens förslag till överenskommelse

Förhandlingskommissionen¹ har med skrivelse den 20 oktober 1960 lagt fram följande med Stockholms stads förhandlingsdelegerade träffade förslag till överenskommelse.

Mellan svenska staten och Stockholms stad har — under förutsättning av Kungl. Maj:ts och Stockholms stadsfullmäktiges godkännande — följande överenskommelse träffats rörande fördelningen mellan parterna av kostnaderna för om- och tillbyggnad av kirurgiska kliniken vid serafimerlasarettet.

1. Med ändring av vad därutinnan stadgats i det mellan parterna den 29 januari 1958 träffade avtalet rörande bl. a. fördelningen av kostnaderna för upprustning av serafimerlasarettet åtager sig staten att låta utföra om- och tillbyggnad av kirurgiska kliniken vid lasarettet i huvudsaklig överensstämmelse med härvid såsom bilagor nr:ris 1—3² fogade, av byggnadsstyrelsen den 25 januari 1960 upprättade och den 17 oktober 1960 reviderade ritningar jämte byggnadsprogram den 17 oktober 1960; skolandefrågavarande om- och tillbyggnad ersätta de byggnadsåtgärder, som äro angivna under punkten 4 i sammanfattningen till serafimerlasarettensutredningens betänkande den 20 december 1957 angående upprustning av lasarettet.

2. Av kostnaderna för ifrågavarande om- och tillbyggnad, vilka beräknas uppgå till totalt högst 460 000 kronor, skall staden bidra med 60 procent dock högst 276 000 kronor. Stadens bidrag skall på rekvisition utbetalas successivt à conto allt eftersom om- och tillbyggnadsåtgärderna genomföras.

3. Kostnaderna för angivna om- och tillbyggnad må icke till någon del inläggas i lasarettets driftkostnader.

Vad som tillföres lasarettet genom vidtagande av om- och tillbyggnaden skall vara stadens egendom.

Till överenskommelsen har fogats ett av byggnadsstyrelsen upprättat byggnadsprogram, som i huvudsakliga delar överensstämmer med det i propositionen nr 71/1960 redovisade programmet. Genom viss nedskärning och förenkling speciellt beträffande rörtekniska arbeten har kostnaderna för ifrågavarande åtgärder emellertid kunnat sänkas från 460 000 till 400 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1959. Detta innebär ingen begränsning av programmets omfattning med undantag för slopandet av änderingsarbeten i det nuvarande biblioteket. Det reviderade byggnadsförslaget har godkänts av direktionen för karolinska sjukhuset.

Om förslaget vinner huvudmännens godkännande, beräknar kommissionen att byggnadsåtgärderna kan komma till utförande under första halvåret 1961. Med ledning av indexutvecklingen sedan den 1 juli 1959, väntade lönehöjningar m. m. har förhandlingsparterna uppskattat av pris-

¹ Såsom ledamöter i förhandlingskommissionen har ingått landshövdingen J. Lingman, tillika ordförande, professorn vid karolinska institutet S. Friberg, expeditionschefen L. Rydbeck, jurisdoktorn Å. Larsson samt ledamoten av riksdagens första kammare E. Holmqvist.

² Ej intagna i denna proposition.

och lönestegringar orsakade merkostnader för byggnadsföretaget till cirka 60 000 kronor. Totalkostnaden skulle således uppgå till 460 000 kronor, vilken kostnad enligt den träffade överenskommelsen skall fördelas mellan parterna efter i 1958 års avtal gällande fördelningsgrunder, vilket innebär, att staden erlägger 60 procent och staten 40 procent av kostnaderna. Stadens representanter har emellertid påfordrat en maximering av stadens bidrag till högst 276 000 kronor. Kommissionen framhåller, att om de verkliga kostnaderna för byggnadsföretagets genomförande mot förmodan skulle överstiga 460 000 kronor den överskjutande kostnaden således i sin helhet faller på statsverket.

Kommissionen anför vidare.

1958 års avtal innebär en gemensam investering i lasarettet av icke o betydlig omfattning. Denna investering kommer ytterligare att utökas genom det nu framlagda förslaget till överenskommelse beträffande kirurgiska kliniken samt under åren 1959 och 1960 träffade tilläggsöverenskommelser rörande det kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet samt röntgenavdelningen vid lasarettet (prop. nr 95/1959 samt 71/1960). Som i tidigare sammanhang framhållits har man att räkna med att det kommer att dröja åtskilliga år, innan kirurgiska och medicinska klinikerna kan flyttas från serafimerlasarettet. Intill dess så kan ske skall jämlikt 1948 års avtal om stadens förvärv av lasarettets fastigheter medicinsk undervisning bedrivs på klinikerna (se prop. nr 213/1948).

Den s. k. Klarabergsleden skall enligt föreliggande stadsplaneförslag gå genom lasarettområdet. Från stadens sida har vid flera tillfällen framhållits ledens stora betydelse för lösningen av de svåra trafikproblemen i innerstaden och understrukits vikten av att leden kan tagas i bruk snarast möjligt. Därvid har förklarats, att man är väl medveten om att de skilda problem, som är förknippade med ledens framdragande över lasarettområdet, måste lösas med hänsynstagande till statens avtalsenliga rätt att under ett antal år framåt disponera lasarettet för medicinsk undervisning.

Parterna har vid de nu förda förhandlingarna varit eniga om att utan dröjsmål upptaga överläggningar om samtliga de problem, som kan sammanhånga med framdragandet av en trafikled över serafimerlasarettets område.

Departementschefen

Som tidigare i olika sammanhang framhållits är behovet av en förbättring av lokalförhållandena för kirurgiska kliniken vid serafimerlasarettet trängande. De av byggnadsstyrelsen föreslagna förbättringsåtgärderna innebär en med hänsyn till omständigheterna god lösning av denna byggnadsfråga och är klart att föredraga framför det ursprungliga programförslaget. Det är därför med tillfredsställelse jag konstaterar, att stadens representanter godtagit byggnadsstyrelsens förslag med den av mig i propositionen nr 71/1960 förutsatta nedskärningen. Kostnaden för projektet har uppskattats till 400 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1959. Förhandlingsparterna har med ledning av indexutvecklingen och väntade lönehöj-

ningar m. m. uppskattat av pris- och lönestegringar orsakade merkostnader för byggnadsföretaget till cirka 60 000 kronor. Mot denna beräkning har jag icke funnit anledning till erinran. Den överenskomna fördelningen av byggnadskostnaderna överensstämmer med i 1958 års avtal angivna grunder, dock att stadens representanter påfordrat en maximering av stadens andel till 276 000 kronor, vilket belopp utgör 60 procent av den beräknade totalkostnaden, 460 000 kronor.

Jag förordar, att den träffade preliminära överenskommelsen godkännes. Vid bifall härtill förutsätter jag, att något överskridande av den beräknade totalkostnaden icke skall behöva komma ifråga. Statens andel — 184 000 kronor — torde böra bestridas från det för innevarande budgetår under elfte huvudtiteln anvisade reservationsanslaget till Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.

I likhet med förhandlingssparterna vill jag starkt understryka vikten av att de problem, som är förknippade med Klarabergsledens framdragande på Kungsholmssidan, löses med hänsynstagande till statens avtalsenliga rätt att disponera serafimerlasarettet för medicinsk undervisning, intill dess de kliniker och institutioner vid Sabbatsbergs sjukhus, till vilka den vid lasarettet förlagda undervisningen skall överflyttas, står färdiga. Förhandlingssparterna har förklarat sig vara ense om att utan dröjsmål upptaga överläggningar om samtliga de problem, som kan sammanhänga härmed. Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 15 september 1960 uppdragit åt förhandlingskommissionen att upptaga förhandlingar med staden om bl. a. dispositionen av de lokaler vid lasarettet, vilka friställes i samband med de neurologiska och neurokirurgiska klinikernas överflyttning till karolinska sjukhuset.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna i det föregående förordad överenskommelse med Stockholms stad rörande fördelningen mellan staten och staden av kostnaderna för om- och tillbyggnad av kirurgiska kliniken vid serafimerlasarettet.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Börje Alpstén